

ORYANTALİZM**Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman**

Apter, Emily

Acting out Orientalism: Sapphic theatricality in turn-of-the-century Paris .-- 1994 ISSN: 0014-0767 : Esprit Créateur, vol. 34 ii pp. 102-116, (1994)

19.01.2021

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

Spies, O.

Activities of the Turkish delegation in the 26th Congress of Orientalists .-- 1964 : Islâm Tetkikleri Enstitüsü dergisi, vol. 4 pp. 119-127, (1964)

19.01.2021

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

Fontbona, F.

Africanismo y orientalismo en la renovación de la pintura catalana moderna .-- 1990 ISSN: 0214-834X : Awrāq, vol. Anejo al Vol. 11 pp. 105-127, (1990)

19.01.2021

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

After Orientalism: critical perspectives on western agency and eastern re-appropriations .-- Sage, London, 2010 :

Edit. François Pouillon, Jean-Claude Vatin

19.01.2021

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

Hechaimé, Camille

Contribution des jésuites aux études orientales dans les Mélanges de l'Université Saint Joseph .-- 2009 ISSN: 0253-164X : Mélanges de l'Université Saint Joseph, vol. 62 pp. 23-34, (2009)

19.01.2021

Madde Yayınlandıktan Sonra Gelen Doküman

Boulaabi, Ridha; Barthes, Roland

Barthes et le monde arabe: Survivance de "l'orientalisme"? .-- Karthala, Paris, 2010 : Itinéraires intellectuels entre la France et les rives sud de la Méditerranée. Christiane Chaulet Achour (dir.) , pp. 273-303,

19.01.2021

01 Ocak 2021

göre, yöntemler yapı olarak bazı açılardan evrensel boyutlara sahiptir. Fakat uygulamalardaki formlar açısından evrensel değildirler. Bu sebeple yöntemleri tamamen bir metodoloji olarak görmek yerine, bir bütün olarak dünyanın tecrübesinin yansımaları içermesi sebebiyle belli yerlerde klasik sisteme katkı sağlayan bir teknikler manzumesi olarak ele almak makul görünmektedir. Bu yaklaşım, hem yöntemlerden istifade edebilmek hem de yöntemlere yöneltilen eleştirileri görmezden gelerek kayıtsız şartsız teslim olmamak açısından önem arz etmektedir. Bu yaklaşım, yöntemlerin bir imkân olarak kabul edilmesine kapı aralıyorsa da bu yapılırken ilmi tutarlılık, hakkaniyet ve Müslümanca tavrın muhakkak bir arada bulunması gerekmektedir. Çünkü bunlar bulunmadığı zaman, bu tavrın ilkesizliğe yol açması ihtimali mevcuttur. Bu ihtimali dile getiren Mısırlı Arap entelektüel Messirî'ye göre, bu orta yolcu yaklaşım, uygun olanı kullanılmıyorsa, olmayana reddedelim gibi bir anlam taşıyorsa, sıklıkla yazarlarının ruh hâlinde başka mantıklı gerekçeleri olmayan bir grup fikre ulaşmak için tüm komplikasyonları aşmaya yönelik bir bahaneye dönüşür. Seçme sonunda, seçili metodun karakteri çoğu zaman o metotla aynı adla anılamayacak kadar özünden uzaklaşır (Messirî, 2015, s. 251). Fakat bu şık, yöntemlerin her yönden değil de yapı olarak evrensel olduğunu (uygulamadaki formun evrensel olmadığı unutulmadan) kabul ederek, bir sisteme ya da bir teoriye dönüşmeksizin kullanılabilceği şeklinde anlaşılırsa daha umut vadeci sonuçlara yol açabilir. Bu, bir açıdan, metodoloji ile onun felsefi içeriği arasında ayırım yapmaktır.²² Zira bu şekilde yöntemler olumlu ve olumsuz yönleri ile toptan kabul edilmediği gibi, toptan reddedilmiş de olmaz.

II. Tarihsel Eleştiri Yöntemlerinin Oryantalistler Tarafından İslâmî Rivayetlere Uygulanması

Batı dünyasında, İslâm (ve dolayısıyla Hz. Peygamber) hakkındaki ilk çalışmalar, Orta Çağ'a kadar götürülebilir. Emevîler döneminde yaşayıp dönemin Hristiyanlara karşı gösterilen müsamahakâr yaklaşımın

22 Mesela edebiyatçı Lerouvi'nin, Batı'dan neşet eden edebî yöntemlerin Arap kaynaklarına uygulanması konusunda benimsediği bu yöneme göre mesela tarihselcilik felsefe olarak reddedilir ama belli sınırlar içinde analiz yöntemi olarak kullanılabilir (Messirî, 2015, s. 249).

Oryantalizm
150212

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

neticesinde sarayda görev yapmış Yuhanna ed-Dimeşki (ö. 749) gibi isimlerin kaleme aldığı, birçoğu reddiye tarzı eserlerde, istisnalar olmakla birlikte genel olarak hem İslâm hem de Hz. Peygamber hakkındaki düşünceler olumsuzdur. Bu dönemde yazılan eserlerde, eserlerin yazılış amacının da bir gereği olarak Hz. Peygamber'in evlilikleri ve rahip Bahira ile görüşmesi gibi olaylar gündeme getirilir ve Hz. Peygamber hakkında "yalancı peygamber", "ikiyüzlü", "şehvet düşkün" gibi hakaret ifadeleri kullanılır.²³ Bu dönemde yazılan eserlerde kaynak olarak Müslümanlar tarafından yazılmış kaynaklar kullanılmamaktadır.

19. yüzyılda dinî, ilmi, ticarî ve siyâsî çeşitli amaçlarla birlikte "Tarihî İsa" araştırmalarının ortaya çıkması ve Kitâb-ı Mukaddes ile ilgili kaynak tenkidi çalışmalarının artışı türünden gelişmeler, oryantalistlerin İslâm literatürüne ilgisini teşvik etmiş, bu dönemde İslâm hakkında birçok yayın yapılmıştır.²⁴

Tarihî eleştiri yöntemlerinin İslâmî rivayetlere ilk olarak uygulanması, 19. Yüzyıldan itibaren oryantalistler²⁵ eliyle olmuştur. Hatta oryantalistlerin İslâmî rivayetler üzerindeki tüm çalışmaları ve uygulamaları, bu yöntemlerin farklı düzeylerdeki iz düşümleri kabul edilebilir.²⁶

Bu dönem, İslâm dünyasının içinde bulunduğu siyâsî zayıflığın ve sömürgeciliğin de etkisi ile en sessiz dönemlerinden kabul edilebilir.

23 Ayrıntılı bilgi için bkz: Sahas, D. J. (1972). *John of Damascus on Islam: The "Heresy of the Ishmaelites"*. Brill, ss. 68-79.

Bu dönemde de istisna olarak daha yumuşak tavırdaki Patrik Timothy (ö. 208) veya Melki Rahip İbrahim et-Taberânî gibi isimleri görmek mümkündür. Bu isimler, Hz. Peygamber'in nübüvvetini kabul etmemekle birlikte onu siyâsî bir lider veya iyi bir davetçi olarak görmektedirler. Ayrıntılı bilgi için bkz: Aygün, F. (2015). Orta Çağ'dan Günümüze Hristiyan Teologların Hz. Muhammed Tasavvuruna Bir Bakış: Algı ve Gerçekler. *Bilimname*, 29(2).

24 Teşvik edici sebebin bu olması, ilk dönem oryantalistlerin ilgisinin Hz. Peygamber'in biyografisine yönelik olmasının nedenine dair de bir ipucu sayılabilir (Motzki, 2004, s. xiv). Bu dönemdeki yayınlar için bkz: Yücel, A. (2016) *Oryantalist Hadis Literatürü*, İstanbul: İlav.

25 Bu çalışmada, Edward Said'in tanımıyla uyumlu olarak "oryantalist" kelimesi ile "genel veya özel açıdan Şark'ı öğreten, yazan yahut araştıran kişi" kastedilmektedir (Edward, 2003, s. 2).

26 Oryantalistlerin, yöntem olarak Kutsal Kitap tenkidi yöntemlerini sıkça kullandıklarına dair bkz. (Görmez, 2000, s. 15; Kızılkaya, 2008, s. 291; Şenay, 2002)